

การสร้างมูลค่าเพิ่มในการส่งออก ให้กับผ้าทอลายน้ำไหล จังหวัดน่าน ด้วยมาตรฐาน Fairtrade Value added to Nan Province's Watermark Flow Textile Exports with the Fairtrade Label

- **ปรีyawดี พลอนก**
- สาขาการจัดการทั่วไป
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- **Pareeyawadee Ponanake**
- Department of General Management
- School of Management Science
- Dhonburi Rajabhat University
- E-mail: pareeyawadee@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

เป้าประสงค์ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) มุ่งสู่การเปิดการค้าเสรีปราศจากกำแพงภาษี โดยใช้ “กฎระเบียบ” ที่เท่าเทียมกัน ท่ามกลางเวทีการเจรจาและการแข่งขันทางการค้าได้มีผู้สร้างตลาดทางเลือกที่เป็นอิสระต่อระบบการค้าโลกขึ้น ภายใต้ชื่อว่า ตลาดสินค้า “Fairtrade” ซึ่งได้รับการผลักดันจากประชาสังคมในประเทศพัฒนาแล้ว ได้แก่ กลุ่ม OXFAM ในประเทศอังกฤษ องค์การ Fair Trade Labeling Organizations ในเยอรมนี องค์การ Transfair International ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา โดยองค์การเหล่านี้ทำงานร่วมกัน มีจุดประสงค์หลักเพื่อช่วยเกษตรกรและผู้ผลิตรายย่อยในประเทศกำลังพัฒนา พร้อมหาทางออกจากกลไกตลาดที่ไม่สมบูรณ์ และไม่เป็นธรรมต่อตน โดยติดฉลากเพื่อบอกให้ประชาคมชาวโลกทราบภายใต้ชื่อ “Fairtrade Label” หรือ “ฉลากสินค้าที่เป็นธรรม” เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าในกลุ่มหัตถกรรมทางภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ ผ้าทอลายน้ำไหลหรือผ้าชิ้นลายน้ำไหลจัดเป็นผ้าที่ทอด้วยมือโดยกลุ่มแม่บ้านในจังหวัดน่าน ซึ่ง

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวถือเป็นของดีเมืองน่าน จนได้รับคำขวัญประจำจังหวัดน่านว่า “แข่งเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์ เสาดินน่าน้อย แอ่วดอยภูคา ซิมปลาปากนาย ผ้าลายน้ำไหล มะไฟจีนรสดี ลิ้นจี่ชวนลอง ส้มสีทองเมืองน่าน” ซึ่งถือเป็นการสร้างโอกาสทางอาชีพที่มั่นคงแก่กลุ่มชุมชนดังได้กล่าวมา

คำสำคัญ: ฉลาก Fairtrade ผ้าทอลายน้ำไหล

Abstract

The World Trade Organization's goal is to encourage free trade without tariff barriers by introducing fair regulations. Between the negotiation stage and competitive trading, an alternative market outside of the world trade system has been introduced under the brand "Fairtrade." It has been supported internationally by the uniting together of such organizations as OXFAM in England, Fair Trade Labeling Organization in Germany and Transfair International Organization in USA and Canada. The main purpose is to help farmers and suppliers in developing countries and to seek ways to resolve ineffective market devices and unfairness by promoting the Fairtrade Label internationally as a means of adding value to the product. In the lower part of Nan province, a group of weavers produce a cloth woven by hand classified as Sarong watermark or Woven watermark flow. Nan province is also widely famous for other attractions such as Boat racing, which is broadcast nationally, black Ivory, Sao Din Na Noi Temple, beautiful paintings at Phumin Temple, beautiful scenery at Doi Phu Kha, chintz tasting at Pla Pak, Chinese Mafai Chuan, delicious lychees and Nan's Golden Oranges. Together, these constitute solid career opportunities for community groups.

Keywords: Fairtrade Label, Woven Watermark Flow

บทนำ

สหภาพยุโรปกำลังพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบทางการค้า โดยเฉพาะเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า โดยพิจารณาปรับเปลี่ยนและผ่อนคลายกฎระเบียบในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าในแต่ละภาคอุตสาหกรรมให้มีความง่ายมากขึ้น สำหรับสินค้าแปรรูป จะพิจารณาจากการแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ (Substantial Transformation) ณ ประเทศสุดท้ายที่ทำให้สินค้ามีชื่อ คุณลักษณะ หรือวิธีใช้เฉพาะ (Distinctive Name, Character or Use) เกิดขึ้น ซึ่งสามารถพิจารณาผลของ Substantial Transformation ได้จาก 3 แนวทาง (Brussels Embassy, 2011) คือ

1. การจัดแบ่งประเภทสินค้าตามการจัดเก็บภาษี
2. การคำนวณมูลค่าเพิ่มของสินค้า ซึ่งกฎระเบียบใหม่นี้จะผ่อนคลายค่า Local Content สำหรับสินค้าเกษตรแปรรูปที่เคยกำหนดไว้ที่ร้อยละ 50-70 เหลือเพียงร้อยละ 30 สำหรับประเทศด้อยพัฒนา
3. เทคนิคเฉพาะในการแปรรูปสินค้า ทั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมสามารถเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งตามความเหมาะสม สำหรับสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ประเทศด้อยพัฒนาจะได้รับการผ่อนคลายกฎระเบียบ โดยปรับเปลี่ยนการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าจาก Double Transformation เป็น Single Transformation แต่สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ยังคงพิจารณาจาก Double Transformation

ในบางภูมิภาค อาทิ อาเซียน การพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า สามารถพิจารณาแบบ Cumulative ได้ หากวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนในการผลิตมาจากประเทศ

ในภูมิภาคเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ระบบนี้มีประสิทธิภาพ แต่ละประเทศในภูมิภาคจะต้องมีความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

สหภาพยุโรปจะจัดทำระบบใหม่ที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระบบใหม่นี้จะเป็น Self-Certification โดยผู้ส่งออกจะเป็นผู้แสดงสถานะและแหล่งกำเนิดสินค้านั้น ๆ ในขณะที่ระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้ส่งออกจะต้องยื่นขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้

ป้าย Made in

สหภาพยุโรปมีแนวโน้มที่จะกำหนดให้สินค้าอุตสาหกรรมที่นำเข้าต้องติดป้าย “Made in” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าสิ่งทอ เสื้อผ้า เครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ รองเท้า และเซรามิค เนื่องจากปัจจุบันสหภาพยุโรปไม่มีกฎหมายที่กำหนดให้ระบุแหล่งกำเนิดสินค้า (Origin Marking) สำหรับสินค้าอุตสาหกรรม ยิ่งกว่านั้น ประเทศสมาชิกบางประเทศมีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว แต่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดและอาจมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในด้วย หากมีการปลอมแปลงแหล่งกำเนิดสินค้าจากประเทศที่สาม ทั้งนี้ สหภาพยุโรปอยู่ระหว่างการจัดทำกฎระเบียบ โดยจะมีการกำหนดคำนิยามของประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งคาดว่าจะอ้างอิงจากกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ระบบสิทธิพิเศษของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ต้องมีการจัดทำข้อกำหนดในการอ้างสิทธิแหล่งกำเนิดสินค้าที่นำเข้าจากประเทศที่สาม รวมทั้งกำหนดกฎระเบียบ การควบคุม และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ป้ายระบุแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย ทั้งนี้ ข้อความที่ใช้ คาดว่า จะใช้คำ “Made in” หรือภาษาทางการของประเทศ

สมาชิกที่ผู้บริโภคจะเข้าใจได้ง่าย

ขณะนี้ยังไม่มีข้อบังคับในการบ่งชี้ถึงประเทศที่ผลิตสินค้าในฉลาก ตัวอย่างเช่น “Made in Thailand” แต่อย่างไรก็ดี ในบางประเทศเริ่มมีความสนใจในเรื่องกฎแหล่งกำเนิดสินค้า หรือหากสินค้าไม่ได้ผลิตในสหภาพยุโรปจะต้องมีฉลากระบุ “Import” บ่งชี้ด้วย (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, ศูนย์ข้อมูลเชิงลึก, 2553: 22)

การค้าโดยชอบธรรม

การค้าที่เป็นธรรม การค้าโดยชอบธรรม หรือแฟร์เทรด (Fairtrade) เป็นการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความยุติธรรมในการค้า สนับสนุนมาตรฐานสากลในเรื่องแรงงาน สิ่งแวดล้อม และสังคม สำหรับสินค้าและบริการ โดยเฉพาะที่ส่งออกมาจากประเทศโลกที่สามและโลกที่สอง ไปยังประเทศโลกที่หนึ่ง มาตรฐานเหล่านี้อาจเป็นแบบสมัครใจ หรือแบบที่บังคับโดยรัฐบาลหรือองค์กรระหว่างประเทศ

แนวคิด Fairtrade Label เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531 ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อเอ็นจีโอและบริษัทชาวดัตช์ร่วมมือกัน นำหลักการของ Fairtrade Label มาใช้กับสินค้ากาแฟ ภายใต้เครื่องหมายการค้า “Max Havelaar” (ใช้ชื่อตามพระเอกในนิยายยอดนิยมเรื่องหนึ่งที่ลุกขึ้นต่อต้านการกดขี่แรงงานผู้ปลูกกาแฟชาวอินโดนีเซียของนักล่าอาณานิคมชาวดัตช์ สมัยศตวรรษที่ 19) แม้ว่าความพยายามของเอ็นจีโอในประเทศพัฒนาแล้วที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้จะไม่ใช่เรื่องใหม่ ความสำเร็จของ Max Havelaar เป็นแรงบันดาลใจให้อีกหลายประเทศในยุโรปนำแนวคิดนี้และเครื่องหมายการค้าไปใช้ โดยได้เปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และภาวะตลาดค้าปลีกในประเทศของตน

อย่างไรก็ตาม ชื่อของแฟร์เทรดนั้นเป็นการล้อฟรีเทรด (Free Trade - การค้าเสรี) สำหรับในเอเชีย นั้น เมื่อ พ.ศ. 2546 นายมหาเธร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียในขณะนั้น ได้กล่าวสุนทรพจน์แก่ที่ประชุมสุดยอดผู้นำเอเปค (APEC CEO Summit) ในหัวข้อ “ความท้าทายต่อกระแสโลกาภิวัตน์” (Globalization and Its Challenges) มีใจความว่า การเปิดเสรีการค้าโลกเพื่อรับกระแสโลกาภิวัตน์นั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การเปิดเสรีทางการค้า (ฟรีเทรด) นั้น ยังไม่สำคัญเท่ากับการค้าที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย (แฟร์เทรด) เพราะการค้าที่เป็นธรรมนั้นอาจก่อให้เกิดการค้าเสรีได้ แต่การค้าเสรีส่วนใหญ่แล้วก่อให้เกิดการค้าที่ไม่เป็นธรรม และความล้มเหลวในการเจรจาการค้าที่ผ่าน ๆ มาของ WTO นั้น ก็เป็นเพราะเหตุนี้

Fairtrade Labelling Organizations International (FLO) เป็นองค์กรที่รับรอง ดูแล และประชาสัมพันธ์เรื่องการติดฉลากสินค้าแฟร์เทรด โดยจะมีการตรวจสอบการผลิตสินค้าว่าได้มาตรฐานการค้าโดยชอบธรรมหรือไม่ เพื่อให้ผู้บริโภคได้มั่นใจว่า การบริโภคสินค้านี้จะช่วยให้ผู้ผลิตในทุกลำดับขั้นได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมจริง FLO ประกอบไปด้วยองค์กรสมาชิกจากชาติต่าง ๆ ซึ่งโดยมากจะมาจากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและมีมาตรฐานในการครองชีพสูง สำหรับตราสินค้าของ FLO นั้น จะใช้คำว่า Fairtrade ติดกัน (ไม่มีเว้นวรรคระหว่าง Fair และ Trade)

ถึงแม้ว่าผู้ผลิตไม่น้อยรายในประเทศตะวันตกที่พัฒนาแล้ว จะประสบกับปัญหาการค้าโดยไม่ชอบธรรมก็ตาม การติดฉลากสินค้าแฟร์เทรดถูกจำกัดโดยองค์กร FLO ให้มีได้กับเฉพาะสินค้าที่ผลิตในประเทศที่กำลังพัฒนาเท่านั้น ทั้งนี้ เป็นเพราะหนึ่ง

ในจุดประสงค์หลักของการติดฉลากสินค้าแฟร์เทรด คือ การบรรเทาความยากจนในประเทศเหล่านั้น นั่นเอง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2554) อนึ่ง Fairtrade Label แปลเป็นไทยได้ว่า “ฉลากสินค้าที่เป็นธรรม” เป็นเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) ประเภทหนึ่งที่ติดตามห่อสินค้าเกษตรต่าง ๆ เช่น กาแฟ ผลไม้ ข้าว ชา เครื่องเทศ ฝ้าย เบเกอรี่ เสื้อผ้า ของเล่นเด็ก อุปกรณ์กีฬา (เช่น ลูกฟุตบอล) ฯลฯ ที่ประเทศกำลังพัฒนาส่งออกไปขายยังประเทศพัฒนาแล้ว Fairtrade Label แตกต่างจาก เครื่องหมายการค้าประเภทอื่น ๆ ตรงที่เป็นเครื่องช่วย ยืนยันให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่า สินค้าที่มีเครื่องหมาย นี้เป็นผลผลิตของกระบวนการ “การค้าที่เป็นธรรม” (Fairtrade) ซึ่งเป็นธรรมแก่เกษตรกรในประเทศ กำลังพัฒนา ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถช่วยเหลือ เพื่อนมนุษย์ทางอ้อมได้ ด้วยการซื้อสินค้าที่มีราคา แพงกว่าปกติเพียงเล็กน้อย แลกกับความภาคภูมิใจว่า ตนกำลังมีส่วนร่วมในการยกระดับความเป็นอยู่ ของเกษตรกรผู้ยากไร้ในอีกฟากหนึ่งของโลก (วงศกร ตระกูลศิริณพดุง, 2553: 24)

ภาพที่ 1 ฉลาก Fairtrade (Brussels Embassy, 2011)

ตลาดสินค้า Fairtrade

Fairtrade กำลังเป็นเครื่องหมายการค้า ยอดนิยมไม่แพ้แอร์แกนิค สินค้าปลอดสารพิษ สินค้าปลอดจีเอ็มโอ ฯลฯ องค์กร FLO นอกจาก จะรับรองตรวจสอบว่า สินค้าได้มาตรฐานตามหลัก การค้าที่เป็นธรรมจริงหรือไม่แล้ว ยังทำหน้าที่ออก ข้อกำหนดและประชาสัมพันธ์เรื่องการติดฉลาก “Fairtrade” อีกด้วย

สินค้าที่เป็นที่นิยมของ Fairtrade คือ กล้วย คนอังกฤษชอบรับประทานกล้วย และกล้วยที่ปลูก ในแถบแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันตกเป็นกล้วยที่ปลูก จากชาวนาชาวยุโรป ที่ปลูกอย่างรักษาสีงแวดล้อมกับได้ ราคาที่เป็นธรรม ซูเปอร์มาร์เก็ต Sainsbury's ได้ ประกาศเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 ว่า กล้วยที่ จำหน่ายในห้างฯ ของตน เป็นกล้วย Fairtrade ทั้งหมด ห้าง Mark and Spencer จำหน่ายกล้วยที่ ทำมาจากผ้าฝ้ายตามมาตรฐาน Fairtrade หรือ ซูเปอร์มาร์เก็ตอย่าง Tesco ในอังกฤษประกาศว่า ตนจำหน่ายสินค้า Fairtrade มากกว่า 140 รายการ เช่น ดอกกุหลาบ มะม่วง มะนาว กาแฟ และคุกกี้ คิดเป็นจำนวนรายการสินค้า Fairtrade ที่มากกว่า ซูเปอร์มาร์เก็ตใด ๆ และสินค้า Fairtrade ส่วนใหญ่จะถูกนำไปวางขายในลักษณะ “สินค้า เกรดดี” (Premium Product)

เมื่อดูอัตราการเติบโตฉลาก Fairtrade ในปี พ.ศ. 2548 มีบริษัทผู้ค้าในประเทศพัฒนาแล้ว เข้าร่วมโครงการจำนวน 1,483 บริษัท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 29 จากปีก่อน และในปีเดียวกันมีกลุ่มผู้ผลิต (เกษตรกร) ในประเทศกำลังพัฒนามากว่า 508 กลุ่ม ที่อยู่ในโครงการคิดเป็นอัตราการเติบโตกว่าร้อยละ 127 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และในปีเดียวกันสินค้า

เกษตรที่ติดตรา Fairtrade Label ทั่วโลกทำยอดขายมากกว่า 47,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 37 จากปีก่อน มีบริษัทค้าปลีกดัง ๆ เข้าร่วมโครงการมากมาย เช่น Starbucks ปัจจุบันมีรายได้จากการขายกาแฟ Fairtrade Label กว่าร้อยละ 3.7 ของรายได้บริษัทฯ ในแต่ละปี

เมื่อปี พ.ศ. 2549 มีรายงานว่าคุณอังกฤษหันมาซื้อสินค้าติดตรา Fairtrade ถึง 273 ล้านปอนด์ ปี พ.ศ. 2550 พวกเขาซื้อเพิ่มขึ้นเป็น 493 ล้านปอนด์ เล่ากันว่า คุณอังกฤษ 2 ใน 3 คน จะซื้อสินค้า Fairtrade อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้นจากร้านค้าที่ร่วมโครงการ ไม่ว่าจะป็นร้านใหญ่ ร้านเล็ก ห้างหรูหรือร้านกาแฟ แม้กระทั่งร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ รวมไปถึงสินค้าออนไลน์ (วงศกร ตระกูลศิริพันธุ์, 2553: 24-25)

ในประเทศไทยมีการดำเนินการภายใต้กรอบแฟร์เทรดอยู่แล้ว ได้แก่ สหกรณ์ข้าว ซึ่งได้รับตราแฟร์เทรด ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2548 ถือว่าเป็นผู้ผลิตไทยรายแรกที่เข้าร่วมโครงการ Fairtrade Label โดยส่งออกข้าวเกษตรอินทรีย์ไปขายในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

การรับรองผลิตภัณฑ์ Fairtrade ทั้งหมด ต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับในแต่ละขั้นตอนได้ เช่น การสั่งซื้อ กระบวนการแปรรูป กระบวนการผลิต การเก็บรักษาและการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจาก Fairtrade ทั้งหมด จะต้องได้รับการขนส่ง เก็บรักษา และปฏิบัติแยกจากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ Fairtrade

อย่างไรก็ดี ผู้นำเข้า สามารถซื้อสินค้าได้โดยตรงจากผู้ผลิต ถ้าผู้ผลิตยินดีจำหน่ายให้ แม้ว่าจะมีผู้ส่งออกรับรองผู้ผลิตก็ตาม กฎดำนนี้ ช่วยให้ผู้ผลิตพัฒนาตนเองซึ่งก็เป็นวัตถุประสงค์หลักของการ

รับรอง Fairtrade เกษตรกรสามารถมีส่วนร่วมกับ Fairtrade ได้ ถ้าเกษตรกรรวมตัวกันขึ้น (โดยทั่วไปในรูปของสหภาพ) และบริษัทหรือองค์กรที่ร่วมกับเกษตรกร มีการบริหารจัดการรายได้

เงื่อนไขในการรับรองผลิตภัณฑ์

ในการขอรับรองผลิตภัณฑ์ เพื่อขอรับตรา Fairtrade มีเงื่อนไขบางประการ (วีเชิร์พกรุป, 2554) ดังต่อไปนี้ (ทั้งนี้การรับรองมีผลย้อนหลังได้)

1. การปราศจากการกีดกันและแบ่งแยกสีผิว องค์กรรับรองแฟร์เทรดสากล ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์กรแรงงานสากลฉบับที่ 111 ว่าด้วยเรื่องการกีดกันแบ่งแยกสีผิวพนักงาน ตามอนุสัญญาระบว่าการกีดกันใด ๆ ก็ตามที่ทำให้มีความแตกต่าง มีการยกเว้น หรือมีการแบ่งแยกออกตาม เผ่าพันธุ์ สี เพศ ศาสนา ความคิดเห็นด้านการเมือง เชื้อชาติ หรือสัญชาติ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการทำลายหรือความไม่เสมอภาคในการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

2. เสรีภาพด้านแรงงาน องค์กรรับรองแฟร์เทรดสากลได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์กรแรงงานสากลฉบับที่ 29, 105, 138 และ 182 ว่าด้วยเรื่องการใช้แรงงานเด็ก และการกดขี่แรงงาน การกดขี่หรือการผูกมัดแรงงานต้องไม่ให้เกิดขึ้น การผูกมัดแรงงานสามารถออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ บริษัทออกกู้เงินให้แก่พนักงานหรือโดยนายหน้าคนกลางเด็ก ๆ อาจทำงานได้หากงานไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาคิด ซึ่งในกรณีที่เด็กต้องทำงาน งานนั้นจะต้องไม่ใช่งานที่เกินกำลังและเสี่ยงอันตรายสำหรับเด็ก เสรีภาพในการรวมกลุ่มกันและการรวมตัวกันเพื่ออำนาจในการต่อรองควรเป็นที่ยอมรับ

3. เงื่อนไขการจ้างงาน องค์กรรับรองแฟร์เทรดสากล ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์กรแรงงานสากล ฉบับที่ 100 ว่าด้วยเรื่องการจ่ายค่าจ้าง และค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน และอนุสัญญาฉบับที่ 111 ว่าด้วยเรื่องการกีดกันแบ่งแยกสีผิว และอนุสัญญาฉบับที่ 110 ว่าด้วยเรื่องของฟาร์มเพาะปลูก พนักงานทุกคนต้องทำงานภายใต้เงื่อนไขที่ยุติธรรมของการจ้างงาน บริษัทจะต้องจ่ายค่าจ้างให้ถูกต้องหรือเป็นไปตามกฎหมายแรงงานกำหนด และจ่ายตามค่าแรงขั้นต่ำหรือตามอัตราเฉลี่ยในแต่ละภูมิภาค องค์กรรับรองแฟร์เทรดสากล ต้องการเห็นความก้าวหน้าเป็นรายปีในกระบวนการต่อรองร่วมกัน

4. การพัฒนาเศรษฐกิจ เงินที่จ่ายไปสำหรับการรับรองผลิตภัณฑ์แฟร์เทรดรวมค่าธรรมเนียมซึ่งค่าธรรมเนียมแฟร์เทรดนี้จะเป็นเงินที่ใช้เพื่อยกระดับ สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ ของครอบครัวและชุมชนของพนักงานให้ดีขึ้น พนักงานและผู้บริหารตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการใช้เงิน ธรรมเนียม ส่วนกระบวนการ กฎ และความรับผิดชอบ ได้ระบุไว้อยู่ในเอกสารคู่มือของหน่วยรับรองแฟร์เทรดสากล ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามนายจ้างและผู้ร่วมค้าจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพในการบริหาร ค่าธรรมเนียม อย่างโปร่งใสต่อพนักงาน และหน่วยรับรอง (Certification Body)

5. การพัฒนาสิ่งแวดล้อม บริษัทต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บริษัทมีการพัฒนาวิธีการตรวจสอบและแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องสมดุลงัน ระหว่างวัตถุประสงค์เพื่อการปกป้องสิ่งแวดล้อม และผลประโยชน์ทางธุรกิจ โดยการใช้มาตรการนี้ คู่กัน รวมถึงการปลูกพืชหมุนเวียน เทคนิคการเพาะปลูกพืช การคัดเลือกพืช การใช้ความระมัดระวังในด้านปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และที่เกี่ยวข้องกับการผลิต บริษัทคำนึงถึงการลดใช้สารสังเคราะห์

31 ชนิดและปุ๋ยอื่น ๆ อีกเพื่อใช้บางส่วนมาแทนที่ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสารที่มาแทนที่บางส่วนเหล่านั้นจะต้องเป็นสารไม่สังเคราะห์ ได้แก่ ปุ๋ยชีวภาพเพื่อการควบคุมโรค องค์กรรับรองแฟร์เทรดสากลได้กระตุ้นให้บริษัทมีการทำงานแบบไร้มลพิษเพื่อคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัทยังได้กระตุ้นให้ลดการใช้พลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแหล่งพลังงานที่ไม่หมุนเวียน

6. สารเคมีทางการเกษตร บริษัทต้องคำนึงถึงการลดปริมาณและชนิดของสารเคมีทางการเกษตรเพื่อใช้ในการผลิตให้มากที่สุด (คำจำกัดความ คำว่า สารเคมีทางการเกษตร ที่ใช้ในเอกสารฉบับนี้รวมไปถึงการใช้สารสังเคราะห์โดยตรงทั้งหมดหรือโดยทางอ้อมที่ใช้ในการผลิตสินค้าทางการเกษตร หรือในการบำรุงรักษาของอุปกรณ์ เหล่านี้รวมไปถึงสารกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ย และตัวช่วยอื่น ๆ เช่น สารทำความสะอาด น้ำยา และผลิตภัณฑ์น้ำมันอื่น ๆ)

7. การใช้ไปโดยเปล่าประโยชน์ บริษัทส่วนใหญ่ต้องคำนึงถึงการลด การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการทำปุ๋ยหมักจากวัสดุที่ไถกลับถึง การตัดแปลงทางพันธุกรรม (GMO) บริษัทไม่สามารถใช้การตัดแปลงทางพันธุกรรม ไม่ว่าจะด้านการผลิตหรือกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ บริษัทต้องควบคุมและติดตามการใช้ GMO ของเพื่อนบ้านเผ่าระวังเพื่อเป็นการแน่ใจว่าพืชหรือเมล็ดพันธุ์ใดๆ ไม่มี การแพร่กระจาย GMO ต่อการเพาะปลูกในอนาคตข้างหน้า บริษัทต้องเขียนแผนงานอธิบายถึงวิธีที่จะใช้สอยเพื่อที่จะควบคุมในเรื่องดังกล่าว

8. วัสดุที่ต้องละเว้น การละเว้นปรับใช้กับทุก ๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิต เช่น การผลิต การดูแลก่อนการเก็บเกี่ยว การดำเนินการ การเก็บรักษา การขนส่ง และอื่น ๆ

โอกาสของมาตรฐาน Fairtrade ในตลาด EU

การเติบโตของตลาดสินค้า Fairtrade ปัจจุบัน สินค้าที่ได้รับการรับรอง Fairtrade มีด้วยกันหลายกลุ่ม เช่น กาแฟ โกโก้ น้ำตาล ชา กล้วย น้ำมันผลไม้ ไวน์ ฝ้าย ช็อกโกแลต และดอกไม้ เป็นต้น จากข้อมูลขององค์การ Fairtrade Foundation พบว่า ในปี 2551 มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ตลาดสินค้า Fairtrade ทั่วโลกเติบโตเพิ่มขึ้นถึง 22% และผู้บริโภคใช้จ่ายเงินให้กับสินค้า Fairtrade ทั่วโลกเท่ากับ 2.9 พันล้านยูโร มีองค์กรผู้ผลิต 746 แห่งในประเทศกำลังพัฒนา 58 ประเทศ ที่ได้รับตรารับรองมาตรฐาน FLO-Cert

2. ชาและฝ้ายเป็นกลุ่มสินค้าที่มีการเติบโตสูงสุดในปี 2551 (112% และ 94% ตามลำดับ) ส่วนกาแฟเป็นสินค้าที่ครองตลาดมากที่สุดในบรรดาสินค้า Fairtrade ทั้งหมด ถัดมาคือ กล้วย

3. ยุโรปเป็นตลาดที่สำคัญของสินค้า Fairtrade โดยมีมูลค่าทางการค้า 1.5 พันล้านยูโร/ปี ประเทศที่เป็นตลาดสำคัญ ได้แก่ สหราชอาณาจักร เยอรมนี สวีเดน ไอร์แลนด์ และเดนมาร์ก โดยเฉพาะสหราชอาณาจักรเป็นตลาดใหญ่ที่สุดในยุโรปและมียอดขายเพิ่มขึ้นถึง 43% ในปี 2551 อย่างไรก็ตาม ขนาดตลาดสินค้า Fairtrade ภายในยุโรปยังคงมีความแตกต่างกัน เพราะประเทศทางแถบยุโรปตะวันตกจะตื่นตัวกับเรื่องงานจริยธรรมทางการค้าสูงกว่าแถบยุโรปตะวันออก

4. ภาวะเศรษฐกิจกับตลาดสินค้า Fairtrade แม้ว่าปี 2551 เศรษฐกิจโลกประสบภาวะถดถอยทำให้ผู้บริโภคบางส่วนตัดค่าใช้จ่ายลง แต่ตลาดสินค้าที่มีความเชื่อมโยงกับด้านจริยธรรมและการพัฒนา

อย่างยั่งยืนอย่างสินค้า Fairtrade กลับได้รับผลกระทบไม่มากนักหรือมีผลกระทบเพียงระยะสั้น ก่อนตลาดจะกลับมาเติบโตอย่างรวดเร็วอีกครั้ง ซึ่ง Green MEP ของประเทศเยอรมนี (นาย Frithjof Schmidt) ให้เหตุผลว่าสินค้า Fairtrade ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีกลุ่มเฉพาะ (Niche) และเป็นอาหารที่มีราคาไม่แพง เช่น กาแฟ ชา หรือกล้วย จึงทำให้ต้นทุนที่ผู้บริโภคจ่ายเพิ่มขึ้นไม่สูงมากนัก

5. สัญญาการซื้อขายระหว่างผู้ค้าปลีกกับผู้ผลิตที่ทำกันในระยะยาว จึงทำให้ภาวะเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อตลาดสินค้า Fairtrade นอกจากนี้ การที่ผู้ค้าปลีกยอมวางขายสินค้าภายใต้เครื่องหมายของห้างร้านเก็บสต็อกสินค้า และส่งเสริมการขายล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมการเติบโตของตลาดสินค้า Fairtrade

ผ้าทอลายน้ำไหล จังหวัดน่าน

ผ้าทอเมืองน่าน ผ้าทอลายน้ำไหล (ไทยตำบลดอกคอม, 2554) สันนิษฐานว่าเป็นการออกแบบลายผ้าทอชาวไทยลื้อ ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวไทยลื้อในดินแดนสิบสองปันนา ประเทศจีน อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2379 โดยตั้งถิ่นฐานที่บ้านลำหลวง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองบัว บ้านต้นฮ้าง ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และบ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยการนำของเจ้าหลวงเมืองลำ ชาวไทยลื้อ มีภาษาพูดและประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และรักษาสืบทอดจนถึงปัจจุบันนี้ ประวัติดังกล่าวได้ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ ซึ่งเป็นฝีมือช่างสกุลลื้อ ที่ได้วาดลวดลายของผ้าชิ้นของผู้หญิงในรูปเป็นลายผ้าชิ้นทั้งหมดด้วยผ้าทอลายน้ำไหล

ที่ดัดแปลงมาจากผ้าลายชาวลื้อ สมัยแรก ๆ นิยมใช้ไหมเงิน และไหมคำด้านลายผ้าตรงส่วนที่เป็นหยักของกระแสน้ำ จากนั้นใช้ลายมุกรูปสัตว์แทรกเพื่อแสดงว่าผู้คิดลายน้ำไหลไม่ได้ลอกแบบของชาวลื้อมาทั้งหมด ผ้าทอลายน้ำไหลไทยลื้อเริ่มทอกันครั้งแรกที่บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เป็นศิลปะการทอผ้าด้วยมือ สาเหตุที่เรียกผ้าทอลายน้ำไหลเพราะลวดลายที่ทอออกมา มีลักษณะเหมือนลายน้ำไหลจึงเรียกว่าผ้าลายน้ำไหล

อนึ่ง ผ้าทอลายน้ำไหลหรือผ้าขิ้นลายน้ำไหลนั้นเป็นผ้าทอที่มีความประณีตลวดลายสวยงาม มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวเป็นพิเศษที่แตกต่างจากลายผ้าอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นสุดยอดแห่งลายผ้าที่สวยงามของเมืองน่าน จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชินีแห่งความงามของลายผ้าเมืองเหนือ” และ “ผ้าลายน้ำไหล” จะมีเฉพาะในจังหวัดน่านเพียงแห่งเดียวเท่านั้น และมีการทอผ้าลายน้ำไหลมากที่สุดคือ อำเภอท่าวังผา มีรูปแบบลายผ้าที่เลียนแบบดัดแปลงและพัฒนามาจากสำน้าน่าน ซึ่งเป็นลายน้ำที่ไหลลดเลี้ยวมีเกลียวคลื่นที่สวยงามตระการตา พลิวัดใส มีพลังและเยือกเย็นเป็นมิตรมงคล ผ้าลายน้ำไหลใช้เทคนิคการทอที่เรียกว่า เกาะหรือล้วง ซึ่งเป็นเทคนิคการทอผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งหลาย ๆ สีเป็นช่อง ๆ โดยการเกี่ยวและผูกเป็นห่วงรอบด้ายเส้นอื่น เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความแข็งแรงให้กับเนื้อผ้า ซึ่งเป็นลักษณะเด่นพิเศษของ “ผ้าลายน้ำไหล” ซึ่งบรรพบุรุษของชาวน่านได้นำมาคิดสร้างสรรค์เป็นรูปแบบตำนานศิลปะ “ลายน้ำไหล” อันสวยงามมีเสน่ห์และยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่ายิ่งของจังหวัดน่าน

ในปัจจุบัน ได้มีการคิดพลิกแพลงลวดลายต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย และได้ขยายพื้นที่การทอผ้าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงเรียกชื่อเดิมว่า ผ้าลายน้ำไหล ผ้าทอลายน้ำไหลจังหวัดน่าน ปัจจุบันมีการทอลวดลายต่าง ๆ มากมาย เช่น ลายน้ำไหลมีลักษณะเป็นคลื่นเหมือนชั้นบันไดมองดูเหมือนสายน้ำกำลังไหลเป็นทางยาว นับว่าเป็นลายต้นแบบ และดั้งเดิม จึงเรียก ลายน้ำไหล

1. ลายจรวด เป็นการเพิ่มหยักในลายน้ำไหล เป็นลายที่มีลักษณะคล้ายจรวดกำลังพุ่ง หรือตอปีโต
2. ลายดอกไม้หรือลายแมงมุม เมื่อนำผ้าลายน้ำไหลมาต่อกันมีจุดช่องว่างตรงกลางเดิมเส้นลายขาลึก ๆ แยกออกรอบตัว มองดูคล้ายดอกไม้หรือแมงมุม เรียกว่า ลายดอกไม้หรือลายแมงมุม
3. ลายปลาหมึก มีลักษณะลวดลายคล้ายแมงมุม แต่ทิ้งหางยาวกว่าลายแมงมุม
4. ลายเล็บมือนาง คือ การนำลายน้ำไหลมาหักมุมให้ทุ่ และทอสอดสีด้ายให้เลื่อมเป็นชั้น ๆ
5. ลายธาตุ เป็นลวดลายที่ประยุกต์ขึ้นมาตามลักษณะคล้ายเจดีย์เป็นชั้น ๆ ยอดเจดีย์ปลายแหลม
6. ลายกาบ ลักษณะใช้เส้นฝ้ายหลายสีทอซ้อนกันหลายชั้นเป็นกาบ
7. ลายใบมีด มีลักษณะการสอดสีด้ายหลายสีในพื้นผ้าดูลักษณะเหมือนใบมีดโกนบาง ๆ สลับสีหลายสีในพื้นผ้า

สำหรับลายน้ำไหลเป็นลายที่มีความนิยม และมียอดจำหน่ายมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีลายแมงมุม สลับกับลายน้ำไหล

ภาพที่ 2 ผ้าลายน้ำไหล จังหวัดน่าน
(ไทยตำบล ดอทคอม, 2554)

ผ้าลายน้ำไหลไหลที่บ้านหนองบัว

ที่บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน นอกจากมีลายน้ำไหลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้ว ยังมีลายชนิดด้วย การทอผ้า น้ำไหล นั้นใช้หลอดด้ายเป็นแกนยาวเรียว จะได้สอดล้วงได้สะดวก ไม่เหมือนแกนไม้สั้นของน่าน ส่วนชนิดนั้น มีไม้โพงชะลอายลงมาไว้เป็นช่วง ๆ พอถึงจังหวะจะชิดลายก็พลิกไม้โพงเล็กเอาสั้นขึ้น สอดไม้หلابเข้าไปแล้วพลิกอีกที ด้ายยืนจะยก แล้วสอดด้ายพุ่ง ทำให้ทอได้สะดวก ไม่ต้องเอื้อมไปไล่ไม้เก็บชิดด้านหลังตลอดเวลา และเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครกับการทอผ้าบ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา นั่นก็คือลายที่ใช้ทอผ้ามาจากการลอกเลียนตัวละครในจิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัวเรื่อง จันทรคราสชาดก ลายผ้าชั้นน้ำไหลบ้านหนองบัว ชั้นน้ำไหลไหล เป็นลายผ้าที่เกิดเมื่อ พ.ศ. 2533 ลายน้ำไหลธรรมดาขนาดเล็กได้วิวัฒนาการเป็นลายน้ำไหลที่ใหญ่ขึ้น สอดด้วยไหมคำและไหมเงินผสมผสานกับลายไหลไหลเมืองน่านดั้งเดิม ได้แก่ ลายกาบ ลายหับ ลายชิดผสมกันเป็นลายใหม่ขึ้นมา วิธีการทอจะเป็นการล้วงจก สลับกันไปทั้งผืนทำให้ได้ผ้าลายน้ำไหลที่แปลกใหม่

ชั้นน้ำไหล เป็นลายที่คนทั่วไปรู้จักดี โดยลายน้ำไหลจะมีลักษณะคล้ายกระแสน้ำไหล ใช้สีฝ้ายหลายสี สอดพุ่งสลับกันไป เรียกว่า การทอจกหรือล้วง มีหลายแบบ เช่น ลายน้ำไหลจรวัด ลายน้ำไหลกลับ ฯลฯ ส่วนบนของลายน้ำไหลขนาดเล็กจะกว้างประมาณ 1 นิ้วครึ่ง ต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นลายน้ำไหลที่ใหญ่ขึ้น โดยสอดไหมเงินและไหมคำสลับตลอดทั้งผืน

ชั้นคำเคิบ เป็นผ้าชั้นที่ใช้กันมากในคุ้มเจ้าเมืองน่าน เป็นลายที่วิจิตรพิสดารกว่าลายอื่น ๆ ใช้ดินทองหรือดินเงินทอสลับกันทั้งผืน หรือตีนจก บางผืนจะใช้ลายดอกพิกุลเล็กยกดอกสลับกันไปทั้งผืน

ชั้นบ้อง เป็นผ้าชั้นที่ใช้กันอยู่ทั่วไป จะเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ได้ ลักษณะการทอใช้ลายเป็นหมู่ ๆ เก็บมุกตรงกลางลายและใช้ฝ้ายสองสีปั่นเข้าด้วยกัน ทอเป็นเส้นพุ่งในแต่ละหมู่ลายรี้วขวางเท่ากันโดยตลอด คั่นแต่ละหมู่ลายไว้ลายลักษณะนี้ เรียกว่า บ้อง

ชั้นม่าน เป็นชั้นพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป บังคับสีอยู่ 4 สี เป็นชั้นที่มีช่วงขนาดของลายไม่เท่ากันตามแต่จินตนาการของช่างทอ โดยเรียกว่าลายดอกงูลอย แต่ละช่วงจะมีชื่อเรียกและขนาดของช่วงที่แน่นอน

กลยุทธ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในการส่งออก

เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหลสามารถแข่งขันกับคู่แข่งสำคัญอย่าง อินโดนีเซีย จีน และอินเดียซึ่งเน้นจุดเด่นทางด้านราคาถูกได้นั้น ผู้ผลิตหรือกลุ่มแม่บ้านที่ทอผ้าลายน้ำไหลควรกำหนดกลยุทธ์ดังนี้ คือ

1. พัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันด้วยการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหลด้วย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มพช.) โดยผู้ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งตรงตามกฎหมายวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพก้าวหน้า กลุ่มธรรมชาติ เป็นต้น

โดยสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) จะให้การรับรองและการตรวจติดตามผล เพื่อสนับสนุนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภค โดยการเก็บตัวอย่างทดสอบ และค่าใช้จ่ายในการทดสอบตัวอย่าง ทางโครงการฯ จะให้การสนับสนุน สมอ. จะเป็นผู้กำหนดรูปแบบเครื่องหมายรับรองและจะประชาสัมพันธ์เผยแพร่ เพื่อให้ผู้บริโภคทราบและยอมรับอย่างทั่วถึง โดยประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ มพช. มีดังต่อไปนี้

1.1 เป็นการสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อยให้ทำผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และสนับสนุนด้านการตลาด โดยการให้เครื่องหมายรับรองซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และยกระดับการผลิตต่อไป

1.2 เป็นการสนองตอบนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ผ่านการรับรอง

1.3 เพื่อสามารถแสดงสัญลักษณ์เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับให้มีการปรับปรุงการผลิตให้ดียิ่งขึ้น

1.4 เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจชุมชน โดยเฉพาะในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ทั่วประเทศ

1.5 เป็นการส่งเสริมด้านการตลาด ให้เป็นที่ยอมรับและเพิ่มความเชื่อถือของผู้ซื้อในและต่างประเทศ

ดังนั้น กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มแม่บ้านที่ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลจึงควรพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับและสามารถประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภค ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นั่นเอง

2. พัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องสู่สากล หลังจากได้รับมาตรฐาน มพช. แล้ว กลุ่มแม่บ้านที่ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลสามารถยื่นขอตรารับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐาน Fairtrade ได้ โดยที่ผู้ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลควรติดป้าย Made in เพื่อแสดงแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งจะตรงตามหลักเกณฑ์การขอรับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐาน Fairtrade สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งคุณลักษณะของผ้าทอลายน้ำไหลนั้นผ่านเงื่อนไขในการรับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐาน Fairtrade ครบทั้ง 8 ข้อ

3. กลยุทธ์ด้านราคารับซื้อ ในเรื่องของราคารับซื้อนั้น ผู้ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลของไทยจะได้ประโยชน์ในเรื่องที่ผู้ค้าต้องรับซื้อผลผลิตในระดับราคาที่เหมาะสม (Fair Price) โดยราคานี้จะต้องประกอบด้วย “ราคาขั้นต่ำ” ที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ผลิตผ้าทอลายน้ำไหลสามารถมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีระดับหนึ่งได้ หากราคาในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ราคารับซื้อก็ต้องปรับตามราคาตลาดเช่นกัน บวกด้วยราคาส่วนเกินเพื่อสังคม (Social Premium) ให้กลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตผ้าทอลายน้ำไหล เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านฯ นำราคาส่วนเกินเพื่อสังคมนี้ไปปรับปรุงคุณภาพสินค้า ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน รักษาสิ่งแวดล้อม หรือช่วยเหลือชุมชนของตนเองในด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษา ซึ่งก็จะสอดคล้องกับเงื่อนไขการขอการรับรองผลิตภัณฑ์ มาตรฐาน Fairtrade ครบทั้ง 8 ข้อเช่นกัน

บทสรุป

กลุ่มแม่บ้าน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการผ้าทอลายน้ำไหลควรใช้โอกาสที่ตลาดสินค้า Fairtrade กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น โดยขอการรับรองมาตรฐาน Fairtrade เพื่อส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะยุโรป เนื่องจากเป็นสู่ทางการตลาดที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า รวมทั้งรับประกันราคาสินค้า ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ ภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตสินค้าประเภทผ้าทอหัตถกรรมอย่างยั่งยืนควบคู่ไปด้วยเพราะจะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีฟอก

บรรณานุกรม

- Brussel Embassy. 2011, 7 January. **European Union trade rules to help the developing countries and underdeveloped countries** [Online]. Available: <http://news.thaieurope.net/content/view/3701/222/> (in Thai).
- Brussel Embassy. 7 January 2011. **สหภาพยุโรปแก้ไขกฎระเบียบทางการค้าเพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://news.thaieurope.net/content/view/3701/222/>
- Thai Industrial Standards Institute. 2011, 4 January. **The Community Standards** [Online]. Available: http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=9 (in Thai).
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 4 มกราคม 2554. **โครงการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=9
- Thailand Textile Institute. Textile Intelligent Unit. 2010, 20 January. **The Textile Intelligent Unit on “environmental and energy policies of the European Union”** [Online]. Available: http://www.thaitextile.org/th/textile__intel/10analysis.asp (in Thai).
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. ศูนย์ข้อมูลเชิงลึก. 20 พฤศจิกายน 2553. **โครงการศูนย์ข้อมูลเชิงลึก เรื่อง “นโยบายสิ่งแวดล้อมและพลังงานของสหภาพยุโรป”** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.thaitextile.org/th/textile__intel/10analysis.asp
- Thaitambon.com. 2011, 4 January. **Nan: Nan-woven products** [Online]. Available: <http://www.thaitambon.com/ProvincialStarOTOP/PSO-LP14/NanPSO3L.htm> (in Thai).
- ไทยตำบล ดอทคอม. 4 มกราคม 2554. **จังหวัดน่าน: ผลิตภัณฑ์ผ้าทอเมืองน่าน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.thaitambon.com/ProvincialStarOTOP/PSO-LP14/NanPSO3L.htm>
- Trakulhiranphadung, Wongsakorn. 2010. “Fairtrade Labelling standard realization of the consumer.” **QM Management Magazine** 16, 148: 22-26. (in Thai).
- วงศ์กร ตระกูลศิริณพตุง. 2553. “มาตรฐาน Fairtrade ฉลากสำนักดีของการบริโภค.” **นิตยสาร QM Management** 16, 148: 22-26.

V-Serve Group. 2011, 12 January. **Fair Trade brand and build confidence in the European market opportunities** [Online]. Available: <http://www.v-servelogistics.com/news/detail/189/fairtrade2009.html> (in Thai).

วีเซิร์ฟ กรุ๊ป. 12 มกราคม 2554. **ตรา Fair Trade อีกช่องทางสร้างความเชื่อมั่นในตลาดยุโรป** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: [http://www.v-](http://www.v-servelogistics.com/news/detail/189/fairtrade2009.html)

[servelogistics.com/news/detail/189/fairtrade2009.html](http://www.v-servelogistics.com/news/detail/189/fairtrade2009.html)

Wikipedia free encyclopedia. 2011, 4 January. **Fair trade** [Online]. Available: http://en.wikipedia.org/wiki/Fair_trade (in Thai).

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 4 มกราคม 2554. **การค้าที่เป็นธรรม** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: th.wikipedia.org/wiki/การค้าโดยชอบธรรม

Miss Pareeyawadee Ponanake graduated with a Master's Degree in Business Administration from Naresuan University. Presently, she is studying for a Doctor of Philosophy in Industrial Business Administration at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. She is currently a full-time lecturer at the School of Management Science at Dhonburi Rajabhat University, Bangkok, Thailand.